

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
«МОРЕХІДНИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ ім. О.І.МАРИНЕСКА
НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ «ОДЕСЬКА МОРСЬКА АКАДЕМІЯ»**

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

Педагогічною радою ВСП
«Морехідний фаховий коледж
ім. О.І. Маринеска НУ «ОМА»

Протокол № _____

від «29» жовтня 2025 р.

Начальник

Кирило **ЖОВТЯК**

ВРАХОВАНИЙ ЕКЗ. № 144

Введено в дію Наказом начальника
№ 103 від « 29 » жовтня 2025р.

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
до проведення аналізу відвіданого
заняття**

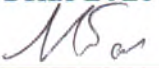
Одеса 2025

Розроблено:

- методистом вищої категорії Юлією ГРИШИНОЮ;
- спеціалістом вищої категорії, викладачем-методистом Іриною МЕДВЕДЄВОЮ;
- спеціалістом вищої категорії, викладачем-методистом Світланою НАДИБСЬКОЮ.

Розглянуто та схвалено на засіданні методичної ради Відокремленого структурного підрозділу «Морехідний фаховий коледж ім. О.І. Маринеска Національного університету «Одеська морська академія»
Протокол №3

Від «28» жовтня 2025 р.

Голова Андрій **ЧЕБАН**

Введено замість:

- QS82 від 08.10.2023

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ до проведення аналізу відвіданого заняття

Методичні рекомендації підготовлені з метою ознайомлення педагогічних працівників Коледжу з алгоритмом вимог щодо структури та характеристики основних етапів проведення, критеріями оцінки в процесі взаємовідвідування та аналізу відкритих занять.

Відкриті заняття та взаємовідвідування є:

- однією з основних форм методичної роботи циклової комісії та викладача, що має на меті вдосконалення методики проведення занять, підвищення педагогічної майстерності, обміну досвідом роботи тощо;
- компонентом атестації педагогічних працівників при заміщенні вакантних посад, при продовженні дії контракту, присвоєнні педагогічних звань, що проводиться з метою активізації їх творчої професійної діяльності, стимулювання безперервної фахової, якісної роботи, підвищення відповідальності за результати навчання і виховання;
- важливим методом у системі управління коледжем, в системі контролю, з метою встановлення відповідності змісту заняття вимогам робочого навчального плану, робочої програми, організаційно-методичних форм проведення заняття, встановлення ступеня підготовленості викладача до занять.

Взаємовідвідування занять є однією з форм взаємоконтролю і взаємонавчання, ефективною формою вивчення досвіду колег та проводиться з метою обміну досвідом навчально-методичної роботи викладачів і вдосконалення педагогічної майстерності. Їх основним призначенням є забезпечення постійного обміну досвідом навчальної роботи, узгодження викладання однієї навчальної дисципліни у різних навчальних групах, взаємовикладання суміжних дисциплін.

Відкрите заняття – це одна з форм педагогічного контролю, метою якого є виявлення рівня професійної компетенції та педагогічної майстерності викладача з метою подальшого удосконалення викладацької діяльності.

Відкрите заняття виконує ряд функцій, а саме:

- інформаційну – з одного боку, з'являється інформація щодо рівня професійної компетенції та педагогічної майстерності викладача, з іншого, – щодо рівня підготовленості курсантів групи;
- діагностуючу – виявляються провідні методи і прийоми, що застосовуються викладачем, їх відповідність цілям заняття, врахування специфіки аудиторії; встановлюються причини певних похибок у знаннях курсантів;
- стимулюючу – стимулює подальше удосконалення професіоналізму викладача і навчальної діяльності здобувачів освіти;
- прогнозуючу – окреслювати шляхи зростання педагогічної майстерності викладача.

Існують такі види відкритих занять:

- **поточне** – відкрите заняття, яке проводиться викладачем відповідно до графіку один раз на навчальний рік;
- **показове(презентаційне)** – відкрите заняття, яке проводиться високо досвідченим викладачем з метою демонстрації передових методик викладання, використання новітніх освітніх технологій, в першу чергу, для викладачів-початківців або ж для колег з інших навчальних закладів, які проходять підвищення кваліфікації згідно графіку обласних методичних об'єднань. Показове заняття виступає як своєрідна школа передового досвіду, як майстер-клас;
- **конкурсне** – відкрите заняття, що проводиться викладачем, який претендує на присвоєння педагогічного звання або приймає участь у конкурсі професійної майстерності.

Взаємовідвідування заняття проводиться в межах циклової комісії згідно графіку, який (як і графік відкритих занять) складається, обговорюється і затверджується на засіданні циклової комісії до початку семестру. Як правило, взаємовідвідування повинні плануватися таким чином, щоб досвідчені викладачі відвідували викладачів-початківців, а також з урахуванням дисципліни, яку веде викладач. Це, зокрема, взаємовідвідування між викладачами, які читають одну дисципліни або суміжні навчальні дисципліни.

Будь-яке заняття (теоретичне, практичне, лабораторне, лекція, семінар) повинно представляти собою логічну, психологічну, організаційну, наукову, виховну та методичну єдність. Відповідно, компонентами заняття є: організаційний – це старання підготовка до заняття як викладача, так і здобувача освіти, продуманий науково-методичний комплекс забезпечення, відбір форм і методів, раціональний розподіл часу та організація плідної роботи всієї групи й кожного здобувача освіти; науковий – це високий науковий рівень викладання, глибоке знання матеріалу, нових досягнень у своїй та суміжних з нею галузях знань; логічний – це послідовний, логічний зв'язок всіх етапів заняття як єдиного цілого; психологічний – викладач і здобувач освіти виступають в ролі партнерів; на занятті панує атмосфера доброзичливості, емоційності, зацікавленості, вмотивованість здобувачів освіти до творчої активності, бажання приймати участь в обговоренні проблем, співпрацювати з викладачем; методичний – це методичне забезпечення різноманітних методів навчання і контролю, які відповідали б типу та цілям заняття; виховний – при викладанні свого предмету, використовують не лише фаховий, а й гуманітарний потенціал кожної навчальної дисципліни.

Відкрите заняття оцінюється у комплексі, який складається з наступного:

1. Відповідність матеріалу навчальним програмам і тематичним планам.
2. Теоретичний рівень знань викладача. Глибоке знання теоретичних положень та його зв'язок з досягненнями науки сьогодення. Вільне володіння матеріалом. Взаємозв'язок матеріалу, що викладається, з іншими

навчальними дисциплінами, його місце у загальній підготовці фахівця. Втілення принципу зв'язку теорії з практикою.

3. Методичний рівень викладача. Педагогічна доцільність вибору методів навчання, використання прийомів, що забезпечують активізацію групи та окремої особистості, розвиток мислення здобувачів освіти, їх інтерес до предмету. Здійснення диференційованого підходу до групи, до окремих категорій студентів. Вміння володіти аудиторією. Системність, послідовність, доступність та завершеність розгляду поставлених питань, переконливість і ефективність наведених фактів, прикладів, їх теоретичне узагальнення та висновки. Вміння ефективно застосовувати дидактичні матеріали, наочність, технічні засоби навчання. Повнота, глибина, міцність знань здобувачів освіти по темі. Ступінь підготовленості їх до заняття. Правильність висновків і об'єктивність в оцінці знань.

4. Педагогічна майстерність викладача. Ступінь психофізичної свободи, відсутність скутості. Відповідність міміки і жестів, пози, розташування у просторі. Техніка мовлення: постановка голосу, дикція, інтонація, паузи, темп і ритміка, варіювання гучністю, мовленнєве дихання. Комунікативні здібності, вміння встановлювати контакт з аудиторією і підтримувати її увагу протягом всього заняття. Творчі здібності викладача, вміння відійти від стандартних підходів та шаблонів. Навички імпровізації.

Обговорення та аналіз відвіданого заняття проходить за такою схемою:

1. *Вступне слово голови циклової комісії.*

Повідомляється мета, що стоїть перед аналізом відкритого заняття. Надається слово викладачу, заняття якого аналізується.

2. *Короткий аналіз викладачем свого заняття.*

Чи виконаний план? Який новий елемент уведений у процес навчання й виховання? Розкриваються методи вдосконалення методики заняття. Чи досягнуто мети заняття?

3. *Виступ присутніх на занятті.*

У відповідності зі своїми записами характеризуються позитивні враження від заняття. Рекомендується, що можна запозичати в даному занятті для роботи інших викладачів. Висловлюються зауваження і пропозиції.

4. *Узагальнення й висновки з аналізу відвіданого заняття (веде контролююча особа, що керує аналізом).*

Вирішуються спірні питання, якщо вони мали місце в ході аналізу. Узагальнюються висловлення присутніх на занятті. Дається глибокий аналіз заняття. Особлива увага приділяється новому елементу навчання й виховання, уведеному на занятті. Робляться висновки щодо заняття. Висловлюються пропозиції викладачу і рекомендується література для покращення якості методики викладання.

5. *Заключне слово викладача, який проводив відкрите заняття.*

Висловлюється думка щодо виступів тих, хто аналізував заняття, висловлюється подяка за висновки, рекомендації та пропозиції.

Аналіз відкритої лекції

Прізвище, ім'я, по батькові викладача _____
Кваліфікаційна категорія, педагогічне звання _____
Науковий ступінь, вчене звання _____
Навчальна дисципліна _____ Тема _____

Дата _____ Група _____ Курс _____ Спеціальність _____

Вид відкритого заняття (пробне, поточне, позапланове, показове, конкурсне)

Аспект аналізу лекції	так	ні	примітки
Організаційна складова лекції «+» – так; «-» – ні			
Наявність організаційного моменту			
Дотримання структурних елементів лекції (вступна, основна, заключна частини)			
Дотримання регламенту (хронометражу)			
Рівень підготовки курсантів (високий, достатній, низький)			
Дотримання основних психологічних та гігієнічних вимог			
Методична складова			
Відповідність робочій програмі			
Наявність методичної розробки			
Наявність плану (сценарію)			
Наявність конспекту лекцій/навчального посібника тощо			
Повнота та точність визначень, відповідність термінології науковим вимогам, зв'язок лекції з підручником або навчальними посібниками з курсу			
Засоби забезпечення позитивної мотивації навчання (розкриття значення теми для майбутньої професійної діяльності; актуальність та новизна змісту; емоційне забарвлення викладання; застосування методу порівняння та аналогій; ефект парадоксальності та здивування; приклади з власної практичної діяльності).			
Внутрішньо й міждисциплінарні зв'язки			
Зв'язок матеріалу з майбутньою професійною діяльністю			
Використання інформаційно-комунікаційних технологій (вказати, яких саме)			
Застосування активних та інтерактивних методів навчання (вказати, яких саме)			
Використання завдань щодо самостійного опрацювання навчального матеріалу			
Конкретність завдань для самостійної роботи курсантів			
Наявність висновків, що дають змогу осмислити лекцію в цілому, виділити її основну ідею			
Реалізація принципів навчання			
науковості навчання			
доступності навчання			

посильної труднощі			
самостійності й активності курсантів			
систематичності й послідовності навчання			
диференціації та індивідуалізації навчання			
свідомості і міцності засвоєння знань, умінь та навичок			
проблемності навчання			
зв'язку теорії з практикою, навчання з життям			
Якість викладання навчального матеріалу			
Ораторське мистецтво викладача			
Якість мови (темپ, дикція, образність, емоційність, виразність, правильність)			
Педагогічний такт			
Володіння викладачем теоретичним матеріалом			
Вміння активізувати увагу курсантів			
Активізація навчально-пізнавальної діяльності курсантів			
Організація та підтримка зворотного зв'язку			
Підтримання робочої дисципліни під час проведення лекції			
Результативність лекційного заняття			
Відповідність сформованих на занятті знань вимогам ОКХ спеціальності			
Досягнення цілей лекції (освітніх, виховних, розвивальних)			
Орієнтація на професійну діяльність			
Виховний вплив на курсантів			

Досягнення цілей і завдань заняття _____

Позитивні сторони, рекомендації щодо поширення педагогічного досвіду: _____

Зауваження, недоліки _____

Висновки (залежно від методичних цілей відкритого заняття): _____

Пропозиції: _____

Підпис відвідувача _____ (_____)

Підпис викладача,
що проводив відкрите
заняття _____ (_____)

Аналіз відкритого практичного заняття

Прізвище, ім'я, по батькові викладача _____

Кваліфікаційна категорія, педагогічне звання _____

Науковий ступінь, вчене звання _____

Навчальна дисципліна _____

Тема _____

Дата _____ Група _____ Курс _____ Спеціальність _____

Вид відкритого заняття (пробне, поточне, позапланове, показове, конкурсне)

Аспект аналізу заняття	так	ні	примітки
Організаційна складова практичного заняття	«+» – так; «-» – ні		
Наявність організаційного моменту			
Дотримання структурних елементів заняття (вступна, основна, заключна частини)			
Оптимальність розподілу часу, дотримання регламенту			
Підготовка кабінету			
Забезпечення заняття необхідним обладнанням та оснащенням			
Забезпечення курсантів необхідним довідковим матеріалом			
Дотримання основних психологічних та гігієнічних вимог			
Методична складова			
Відповідність робочій програмі			
Доцільність вибору форми проведення практичного заняття			
Зв'язок теми практичного заняття із теоретичним матеріалом			
Спрямованість практичного заняття на практичну підготовку курсантів			
Зв'язок із попередніми та наступними темами практичних занять			
Формування та підтримка міждисциплінарних зв'язків			
Засоби забезпечення позитивної мотивації навчання (розкриття значення теми для майбутньої професійної діяльності; актуальність та новизна змісту; емоційне забарвлення викладання; застосування методу порівняння та аналогій; ефект парадоксальності та здивування; приклади з власної практичної діяльності).			
Наявність плану (сценарію) проведення практичного заняття			
Наявність методичної розробки практичного заняття			
Індивідуальний підхід до навчання курсантів (наявність індивідуальних завдань)			
Ефективність використання наочного й дидактичного матеріалу			
Доцільність використання технічних засобів навчання			
Ефективність використання комп'ютерної техніки курсантами			
Контроль за виконанням самостійної роботи курсантами			
Контроль рівня здобутих практичних умінь та навичок			
Оголошення та аргументація оцінок			
Постановка завдання на наступне практичне заняття (диференційоване домашнє завдання)			
Перевірка звітів, робочих зошитів тощо			

Реалізація принципів навчання			
науковості навчання			
доступності навчання			
посильної труднощі			
самостійності й активності курсантів			
систематичності й послідовності навчання			
диференціації та індивідуалізації навчання			
свідомості і міцності засвоєння знань, умінь та навичок			
проблемності навчання			
зв'язку теорії з практикою, навчання з життям			
Якість викладання навчального матеріалу			
Ораторське мистецтво			
Якість мови (темп, дикція, образність, емоційність, виразність, правильність)			
Педагогічний такт			
Володіння викладачем теоретичним матеріалом			
Активізація навчально-пізнавальної діяльності курсантів			
Організація та підтримка зворотного зв'язку			
Створення у курсантів мотивації для виконання самостійних практичних завдань			
Підтримання робочої дисципліни під час проведення практичного заняття			
Результативність практичного заняття			
Відповідність сформованих на занятті практичних вмінь та навичок вимогам ОКХ спеціальності			
Досягнення цілей практичного заняття (освітніх, виховних, розвивальних)			
Мотивація на самостійну діяльність			
Орієнтація на професійну діяльність			
Виховний вплив на курсантів			

Досягнення цілей і завдань заняття _____
Позитивні сторони, рекомендації щодо поширення педагогічного досвіду: _____

Зауваження, недоліки _____

Висновки (залежно від методичних цілей відкритого заняття): _____

Пропозиції: _____

Підпис відвідувача _____ (_____)

Підпис викладача,
що проводив відкрите
заняття _____ (_____)

Прізвище, ім'я, по батькові викладача _____

Аспект аналізу заняття	так	ні	примітки
Організаційна складова семінарського заняття	«+» – так; «-» – ні		
Наявність організаційного моменту			
Дотримання структурних елементів заняття (вступна, основна, заключна частини)			
Підготовка кабінету			
Завчасне ознайомлення курсантів із темою семінару, питаннями, які винесені на обговорення та списком літератури, рекомендованої для підготовки до семінару			
Організація діалогу між викладачем та курсантами та між курсантами у процесі розв'язання проблемних ситуацій			
Організація дискусії на семінарі			
Оптимальність розподілу часу, дотримання регламенту			
Дотримання основних психологічних та гігієнічних вимог			
Доцільність вибору форми проведення семінару			
Методична складова			
Відповідність теми семінарського заняття робочій програмі			
Зв'язок теми семінарського заняття із лекційним матеріалом			
Зв'язок із попередніми та наступними темами семінарських занять			
Формування та підтримка міждисциплінарних зв'язків			
Наявність плану (сценарію) проведення семінарського заняття			
Наявність методичної розробки семінарського заняття			
Формулювання основних проблемних ситуацій, загальних завдань семінару викладачем			
Формулювання основних проблемних ситуацій, загальних завдань семінару курсантами			
Створення емоційного та інтелектуального настрою на семінарському занятті			
Конструктивний аналіз усіх відповідей, точок зору, виступів курсантів			
Аргументоване формування проміжних висновків			
Ефективність використання наочного й дидактичного матеріалу			
Доцільність використання технічних засобів навчання			
Ефективність використання комп'ютерної техніки курсантами			
Застосування інтерактивних методів навчання (вказати, яких саме)			
Підведення підсумків семінару			
Оголошення та аргументація оцінок			
Постановка завдання на наступне семінарське заняття (диференційоване домашнє завдання)			
Реалізація принципів навчання			
науковості навчання			
доступності навчання			
потужності навчання			
самостійності й активності студентів			
систематичності й послідовності навчання			
диференціації та індивідуалізації навчання			
свідомості і міцності засвоєння знань, умінь та навичок			
проблемності навчання			
зв'язку теорії з практикою, навчання з життям			

Якість викладання навчального матеріалу			
Ораторське мистецтво			
Якість мови (темп, дикція, образність, емоційність, виразність, правильність)			
Педагогічний такт			
Володіння викладачем теоретичним матеріалом			
Уміння демонструвати ведення дискусії			
Активізація навчально-пізнавальної діяльності курсантів			
Організація та підтримка зворотного зв'язку			
Мотивація студентів щодо висловлювання власних точок зору			
Підтримання робочої дисципліни під час проведення заняття			
Результативність семінарського заняття			
Відповідність сформованих на занятті компетенцій вимогам ОКХ спеціальності			
Досягнення цілей семінарського заняття (освітніх, виховних, розвивальних)			
Мотивація самоосвіти			
Орієнтація на професійну діяльність			
Виховний вплив на курсантів			

Досягнення цілей і завдань заняття _____
Позитивні сторони, рекомендації щодо поширення педагогічного досвіду:

Зауваження, недоліки _____

Висновки (залежно від методичних цілей відкритого заняття):

Пропозиції: _____

Підпис відвідувача

_____ (_____)

_____)
Підпис викладача,
що проводив відкрите
заняття _____ (_____)

Аналіз відкритого лабораторного заняття

Прізвище, ім'я, по батькові викладача _____ Кваліфікація _____
Дата _____ Група _____ Курс _____ Спеціальність _____ Вид відкритого заняття _____

Аспект аналізу заняття	так	ні	примітки
Організаційна складова лабораторного заняття	«+» — так; «-» — ні		
Наявність організаційного моменту			

Дотримання структурних елементів (вступна, основна, заключна частини)			
Оптимальність розподілу часу, дотримання регламенту			
Дотримання основних психологічних та гігієнічних вимог			
Підготовка лабораторії			
Забезпечення лабораторної роботи необхідним обладнанням та оснащенням			
Забезпечення курсантів необхідним довідковим матеріалом			
Проведення інструктажу щодо виконання лабораторної роботи			
Роз'яснення інструкцій та вимог до оформлення результатів лабораторної роботи			
Проведення інструктажу з ТБ			
Методична складова			
Відповідність теми лабораторного заняття навчальній програмі			
Доцільність вибору форми проведення лабораторного заняття			
Засоби забезпечення позитивної мотивації навчання (розкриття значення теми для майбутньої професійної діяльності; актуальність та новизна змісту; емоційне забарвлення викладання; застосування методу порівняння та аналогій; ефект парадоксальності та здивування; приклади з власної практичної діяльності).			
Зв'язок теми лабораторного заняття із теоретичним матеріалом			
Зв'язок із попередніми та наступними темами лабораторних занять			
Формування та підтримка міждисциплінарних зв'язків			
Наявність плану (сценарію) проведення лабораторного заняття			
Наявність методичної розробки лабораторного заняття			
Наявність інструктивного матеріалу для виконання лабораторної роботи			
Індивідуальний підхід до навчання курсантів (наявність індивідуальних завдань)			
Наявність методичних вказівок для виконання самостійної роботи студента			
Визначення форм роботи курсантів: фронтальна, групова, індивідуально-диференційована			
Ефективність використання наочного й дидактичного матеріалу			
Доцільність використання технічних засобів навчання			
Ефективність використання комп'ютерної техніки курсантами			
Використання прийомів закріплення здобутих практичних вмінь та навичок			
Самостійна робота курсантів із джерелами інформації			
Контроль виконання самостійної роботи курсантами			
Контроль рівня здобутих практичних умінь та навичок			
Оголошення та аргументація оцінок			
Постановка завдання на наступне лабораторне заняття (диференційоване домашнє завдання)			
Реалізація принципів навчання			
науковості навчання			
доступності навчання			
посильної труднощі			
самостійності й активності курсантів			
систематичності й послідовності навчання			

диференціації та індивідуалізації навчання			
свідомості і міцності засвоєння знань, умінь та навичок			
зв'язку теорії з практикою, навчання з життям			
Якість викладання навчального матеріалу			
Культура мови викладача			
Ораторське мистецтво			
Педагогічний такт			
Володіння викладачем теоретичним матеріалом			
Активізація навчально-пізнавальної діяльності курсантів			
Організація та підтримка зворотного зв'язку			
Підтримання робочої дисципліни підчас проведення лабораторного заняття			
Результативність лабораторного заняття			
Відповідність сформованих на занятті практичних вмінь та навичок вимогам ОКХ спеціальності			
Досягнення цілей лабораторного заняття (освітніх, виховних, розвивальних)			
Мотивація на самостійну діяльність			
Орієнтація на професійну діяльність			
Виховний вплив на курсантів			

Досягнення цілей і завдань заняття _____
Позитивні сторони, рекомендації щодо поширення педагогічного досвіду:

Зауваження, недоліки _____

Висновки (залежно від методичних цілей відкритого заняття):

Пропозиції: _____

Підпис відвідувача _____ (_____)

Підпис викладача,
що проводив відкрите
заняття _____ (_____)

Додаток 1

ПЛАН ВІДКРИТОГО ЗАНЯТТЯ

Дисципліна _____

Викладач _____

Відділення _____ **курс** _____ **група** _____ **дата** « ____ » _____ 20 ____ **р**

Тип заняття _____

Мета заняття _____

Організація аудиторії _____ **хвилин**

Перевірка вивченого матеріалу (домашнє завдання, самостійна робота) ____ **хв**

Основні питання, що ставились: _____

Викладання нового матеріалу або практична робота _____ **хвилин.**

План викладання або практичне заняття (визначити основні питання теми, заняття або короткий зміст матеріалу) _____

[illegible]

[illegible]

(Підпис)

/ /

(П.Б.)

(Підпис)

$$\frac{\text{---}}{\text{---}}$$